

Vegyestartalmu hetilap. — A megyei közigazgatási bizottság közlönye.

Megjelen:
hetenként egyszer, csütörtökökön.

Szerkesztői iroda:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskereken.

Előfizetési feltételek:
Egész évre 6 ft. | Félévre 3 ft. | Negyed évre 1 ft. 50 kr.

Hirdetések és melléletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 ft. 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadóhivatalban. Kéretik az igatási díjakat az igatmányokkal együtt legfőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem véthetnek.

Hirdetések díjai:
a háromhasos petitsor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstári illeték minden egyes beigtatásért 30 kr.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskereken, hova az előfizetési pénzek és igatási díjak küldendők.

Nagy-Beeskerek, mart. 10-én.

Budapesten a lefolyt héten igen figyelemreméltó mozgalom indult meg a művészetek előmozdítása érdekében. Fővárosunk négy ezer forintot szavazott meg műremekek megrendelésére. Fogják-e e példát utánozni, alig hihetjük; hazánk mostoha anyagi viszonyai, népünknek kevésbé kifejtett műérzéke sokáig hátráltatni fogják a művészetek felvirágzását. Pedig tudnunk kellene, hogy a művészet mind nyilvános és társadalmi életünknek, mind népünk nevelésének és a honszeretet terjesztésének fontos tényezője.

A classicus görög nép közziklás talajon teremtetett hangya-szorgalmával virágozó kerteket és ezeket a művészet remekeivel, szobrokkal, stilszerű épületekkel díszít fel. A műérzék életszükségletei közé tartozott, a szép volt vezetője az életet keresztül. Korunkban az életszükségletre inkább az inycenz dolgokat, a bort, csemegét és jó ételeket számítjuk; szobornak és festménynek még szükségét sem érezzük; különösen hazánkban oly kevés érdeklődés van a művészet iránt, hogy nem is csodálkozhatunk, ha ezt oly fényűzési czikknek tekintik, mely nélkül leginkább el lehetünk. Hisz ma is vannak olyanok, kik az odaadó zene-művészt a huzdrá cigánygyal, a szobrászt a kőfaragóval, a festészt a pictorral állítják egy kategóriába.

Innét van, hogy városainkban műremekekkel alig találkozhatunk; nagyszerű épületeink nincsenek, a nyilvános tereken sem szobrot, de még valami jóra való séntányt és kutat sem láthatunk; ellenben a nyomorult és undort gerjesztő viskók ezreit építik a városok külső részein. Iparcikkjeink némi kivétellel primitívek, korántsem oly szépek és tetszetősek, mint a francia gyártmányok, melyeken épen ezért kapunk. Így látszik már, hogy a műérzéknek, a művészetnek mily hatalmas befolyása van az iparra is.

Nekünk tehát iskoláink és magán uton kell törekednünk, hogy a műérzék felkeltjük, a művészetnek hasznát megismeressük, hogy ez bizonyos nagy fontosságú iparágak felvirágoztatását előmozdítja, az életet szépitni, a hazaszeretet felkeltésére és végül a társadalmi élet emelésére hatalmas emeltyü. Tegyük még hozzá, hogy az embert mi sem boldogíthatja inkább mint a művészet.

A művészet a szépség eszméjét valószínűsíti; a szép eszmének érvényesítése pedig velünk született ösztön, mint akár az erkölcs, akár az igazság ösztöne; minden mesteremberben él az az ösztön,

hogy gyártmányaiban valami szépet produkáljon. A szabó, az asztalos, a fodrász stb. iparos törekszik valami újjal fellépni.

Természetes, hol az iparos mindig újabb és újabb gyártmánnyal lép fel, ott már pezsgő művészi élet is van. Egyik a másikat elősegíti. Művész csak az ipar által gazdag országban élhet, műipar csak a művészet virágzása által támadhat. Egy stilszerű színház vagy palota felszereléséhez tanult műérzékkel bíró iparosok szükségese; viszont palotákat, színházakat csak ott építhetnek, hol gazdag ipar s jóllet van. Ilyen magasra fejlett ipar és elsőrangú művészi világa a franciaának van. Ezek exportálják külföldre azon finom, tetszetős ipari czikkeket, melyek keresettebbek mindig a hazai gyártmányoknál. Ki nem emlékezik vissza azon kudarczra, melyet a német ipar a párisi kiállításon a francziával szemben vallott; pirulva kellett beismerniök, hogy a franczia nemcsak szorgalma, de műizlése és szép érzete által is győzte le. A franczia gyártmányok annyira meghódították a világ piacát, hogy semmiféle kemény rendszabályok és sorompók által meg nem akadályoztathatják bevitelét. A német, magyar és más népek csakugy rajongnak a franczia iparcikkéért. Paris a divalkormányzója, utána indul az egész világ. E szellemi és anyagi fölénynek titkát abban találtuk meg, hogy a franczia kivált izléssel bír és ezt érvényesítteli gyártmányain is; műizlést pedig a művészet termékeinek szemlése által művelti ki. Színházai, palotái, képtárai, iparmuzeumai, nyilvános terei mind megannyi iskolái a mesterembereknek. Műipar tehát művészet nélkül nem képzelhető.

Ha a művészetet más oldalról tekintjük, nem kevésbé fontosnak kell elismernünk. Nemcsak az irott művek avagy a szó hatalma, hanem a festmény, szobor, nemzeti középületek segítségével is felélesztelhetni a honszeretet lángját. A műveltségű nemzetek minden tagja, legyen az bár földművelő, ha végig megy a nyilvános gyűjtemények sorain, a festmények és szobrok ezrei hona kitünő hőseit és nevezetes eseményeit ismertetik meg vele; ezek látása felkeltik benne a nemzeti önértetet és szorosabban fűzik hazájához. A régi korban a görögök ligeteik, nyilvános tereik minden zugát híres embeerek és istenek szobraival népesíték be; nem is volt vitézebb, hazáját hön szeretőbb és boldogabb nép nála.

A művészet tehát országos fontosságú, fontosabb nálunk annyival inkább, mert népünknek nincs műérzéke, formazérzéke a művészetek irányában. E tekintetben segíthetünk azonban iparmu-

zeumok és rajziskolák felállításával, még inkább az ipariskolák meghonosításával. Francia és Bajorországban e nemű iskolák ezrivel alakultak, minden falunak van legalább is egy rajziskolája. Haladásunknak azonban van egy másik tényezője is a szorgalom és az élelmetesség. Mi sohasem mondunk le arról a balvéleményről, hogy az ipar nem urhoz való kenyérkereset. Fiainkól, ha néhány gymnasiumi és reálisiskolai osztályt végeztek, erejének erejével urakat kívánunk faragni, hivatalnokokat, ügyvédeket, mérnököket, pályájukon legtöbbször nem boldogulva, megdöbentöleg szaporítják az intelligens proletáriusok számát, kik egymásnak a megélhetést csak megnehezítik. Az amerikai, franczia vagy angol, ha doctori diplomájával nem boldogul, iparra és kereskedelemre adja magát, melyet ismereteivel folyton fejleszt és gazdagít. A műipar felvirágoztatását nem a majsterrel kitanult iparosok, hanem csak művelt és tudományos képzettségű egyének mozdíthatják előre.

Ha a nemzetek versenyében hátramaradni nem akarunk, tegyük le ama balfelfogásról, fejlesztjük széperzékünket, melynek befolyása alatt idővel majd oly iparra teszünk szert, hogy nem kell külföld gyártmányaihoz fordulnunk.

E szempontból üdvözlönnünk kell, hogy a főváros bár parányi áldozatot is hozott a művészet érdekében. Halad, ki megindult, mondja korsorús költőnk, a kis csermely lassankint nagy folyamává szélesül, a megindult mozgalom majd elhat a vidékre is, és meghozza idővel édes gyümölcsét.

Pénzügyeink helyzetéről.

Az ország pénzügyi helyzetéről napok óta folyik a vita. Noha most az ellenzék sem meri azt állítani, hogy a mult vagy azelőtti évekhez képest nem javult pénzügyeink állapota sőt azt sem állítják, hogy a Tisza kormány megalakulása előtti és a mostani állapotok közt határozott javulás ne lenne; hanem most már mindig csak azt magyarázzák, hogy az a hiány, amely még most létezik államháztartásunkban, mindig nagy és hogy azt elenyészeltetni sem lehet. Az igaz, hogy az 1880. évi költségvetésben még mindig van 27 1/2 millió hiány, ha tekinteten kívül hagyjuk a pénzügyminister által ajánlott és a pénzügyi hatóság által elfogadott fedezeteket; de ha ezeket számításba vesszük, akkor a hiány csak 19 millió lesz; tehát az 1873-ik évben előfordult 61 millió hiányhoz képest, mégis csak nagy haladás van, akár az egyik, akár a másik számot vegyük. Pedig azt nem lehet kétségbe vonni, hogy nem csak rossz éveket élünk át, de egyszerűen a boszniai hadjárat, valamint a 153 millió adósságnak aranyjárdékokkal való beváltásával nagy terhek is nehezdedtek vállainkra. Ha mégis ilyen eredményt értünk el, ez azt teszi, hogy

jó uton vagyunk pénzügyeink rendezésében, mit különben nem magunk kell, hogy megítéljünk; mert mi bizony a dolog közepében tévedhetünk; de legilletékesebben itéli meg a külföld, a szerial, a mint adóssághótvényeinket beesli, és ezeket soha sem vásárolta oly mértékben és oly magas áron, mint most, pedig ha igaz lenne az ellenzék joslata, hogy nem tudjuk pénzügyeinket rendezni, akkor a külföldi bankár nem fölfelé, hanem lefele venné értékpapírjaink árát. Ezen tény ellen, ugyan az ellenzék azt hozza fel, hogy külföldön most sok pénz hever és ezért keresik egy a mi papírjainkat is. Ha ez lenne oka papírjaink értékemelkedésének, akkor a spanyol, török vagy aegyptomi papírok is emelkednének; ezek pedig semmi hasznát nem veszik a pénzügyeseknek; ebből tehát bátran lehet következtetni azt, hogy pénzügyeink rendezetének is tetemes része van hitelünk emelkedésében.

Igaz, hogy ezt keserves erőfeszítés árán értük el. Mert az kétségtelen, hogy adóinkat nagyon feleségítük és több, talán szükséges és hasznos kiadásunkat elhagytuk, csak azért, hogy államháztartásunkban a hiányt apasszuk. Azonban ne gondoljuk, hogy mindez csak adóemeléssel értük el. Az egyes adókat 19 millióval fokoztuk, de magát a dobányjövédéket 8 millióval tudtuk fokozni, a fogyasztási adókból is most többet veszünk be; vasutakból az alkotmányos korszak elején ugyszólván semmi hasznunk nem volt; most pedig az államvasutak jövedelmében és a szállítási adóban kerek számmal 6 millió új jövedelmi forrásra tettünk szert; a kiegyezés Ausztriával pedig, melyről az ellenzék mindig csak azt hirdeti, hogy csak kárt okoz nekünk, három cziment. i. a fogyasztási adók fokoztatában a vámnál nyert arany agióban és a fogyasztási adó-visszatérítésében 9 1/2 millió új jövedelmi forrást nyújtott nekünk; tehát nem lehet azt mondani, hogy csak a szegény földnépek zsarolásánál értük el azt az eredményt, amit elértünk.

Hanem az is igaz, hogy a forrás, melyből mindig csak merítenek és bele nem töltenek, vagy legalább nem gondoskodnak arról, hogy a víz erei ki ne száradjanak, elapad. Ezért kell a közoktatást, a földmivelési szakoktatást, az iparoktatást, a földhitelt, marhatenyésztést, erdészetet, a vízszabályozást és a vasutak olcsó szállítását államszolgálatával is előmozdítani. És az igazán ugyyan, hogy eddig is sok történt e téren. A népoktatás és a földmivés iskolák szépen fejlődnek; vasutahálózatunk is meglehetősen kifejtett az utóbbi tíz év alatt; a posta és távirda is a közönség szolgálatában rohamosan fejlesztetett; a lótenyésztés körül is sok történt, az is kétségtelen; így tehát nem lehet kétségbe vonni azt, hogy az állam a rossz évek daczára is iparkodott, legalább a polgárok mivélésére és forgalmának közvetítésére hatni; de az is bizonyos, hogy utóbbi években ezeket a kiadásokat összebb voltunk kénytelenek szoritni. Ezért érezte az ország közvéleménye, és így maga a kormány is, hogy bár pénzügyeink rendben nincsenek, de hitelünk emelkedését föl kell használni arra, hogy gondoskodjunk vasutaink csoportosításáról; gondoskodni kell, hogy a vízszabályozási társulatok olcsó kölcsönrel látassanak el, hogy gátjaik, töltéseik megerősítéséről régi terhes adósságaik kieftéséről gondoskodhassanak; bővebben kell

TÁRCSA.

Társas dalok.

IV. Ha élted elveszett.

Ha élted elveszett,
És mégis hordod azt;
Gyötrelmit érezed
S nem ejtesz egy panaszt.
Megjárd utadat,
A mint kiszabva van,
Bár a tövis miatt
Vérző fájdalommalan.
Ragadd meg a pohárt
És hajtsd föl édes jó borát,
S egy percze bár, azt hiheted,
Van még öröm a föld felett!

Ha látod, hogy a gaz
Nagyfennen úrkodik,
Mig számtalan igaz
Nyomorral küzködik.
Az aljas árulás
Elismerésre lel,
S az önfeláldozás
Mehet a semmivel.
Ragadd meg a pohárt
És hajtsd föl édes jó borát,
S egy percze még, azt hiheted,
Van igazság e föld felett!

Ha Istent és hazát
Az önzés megtagad
S szolgálja önmagát
S hajló szolgálhad.
Ha minden lesz a czél,
Bár utja becstelen!
S a mámor és a kéj
Örjög a népeken:
Ragadd meg a pohárt
És hajtsd föl édes tüzborát,
Segy percze bár, azt hiheted,
Van még erény a föld felett!
S ha a pohár bora
Elszédit tégedet,
Bocsátnod áruba
Függetlenségedet;
Keresned a kegyet
Hizelgő aljasan,
Bár kérdeve szivedet,
Csak megvetése van:
Törd össze a pohárt
S utáld megmaszlagos borát;
Órizz meg tisztán lelkedet:
S dicső léz mindenek felett!

V. Oly bús ez az élet.

Oly bús ez az élet,
Ha semmi világa;
Az égi barátság
Hintsen le reája,
Hintsen le reája arany sugarat!
S mig ráuk ez a fény süt,

Hajtsuk föl így együtt,
Hajtsuk föl örömmel e lángpoharat!
Ragyogjon az élet
Egén a barátság;
E fényt beborulni
A hűk soh'se lássák!
Felhő soh'se fódje e szép sugarat!
S mig ráuk ez a fény süt,
Hajtsuk föl így együtt,
Hajtsuk föl örömmel e lángpoharat!
Bácskai Erdősi Dániel.

Milyenek voltak a régi bankárok?

Ma a bankár általánosan tisztelt személy, fényesen él, a legszebb fogaton jár, a leggyönyörűbb palotával bír, a legünnepeltebb szépségekkel mulat, estélyein az előkelő világ matadorjai gyűlnek össze; írók, katonák, diplomata és fejedelmek barátságával dicsekedik; divák és zenevirtuozok vesznek részt hangversenyein, hatalmas szavával ezeket tesz gazdaggá és ezeket sujt le; szóval a börzianer a mai kor anyagi világában hatalmas potentata. Mi más volt a bankirályok helyzete és állása az ókor ideális világában! — A görög nép, tisztelettel és hódolattal csak szónokai, művészei és költői előtt hajlott meg, a pénzüzlettel, a bankintézménytől, mely a történelem tanúsága szerint az uszora szűk és piszkos csatornáin át szivárgott hazájába, finom érzeke irtózott. A mai bankintézmény a középkorban emelkedett pénzforgalom által tá-

madt uszorából fejlett ki, melyet eleinte leginkább a lombardiaik őrtek. Innét van, hogy mai napság is a kereskedelem és börze műszavai olaszok. Érdekes azonban mégis tudnunk, miféle pénzüzlete lehetett az antique kor két legjelesebb népének.

A görög nép földrajzi fekvésénél fogva a kereskedelemre lévén utalva, csakhamar érezte a pénzbevitel szükségét, voltak minden nevezetesebb kereskedelmi piaczn pénzbevitői. Ezek üzlete abban állt, hogy idegen pénzt vagy terméstartanyat és ezüstöt a vásártéren divó pénzért vagy viszont a pénzbevitő agiónak megfelelő beváltási nyereség azonban korántsem volt egyedüli jövedelmük. Pénzt is adtak kölcsönbe s minthogy a kamatláb törvényesen nem volt szabályozva és a kamatnak kamatját is fölszámították, az athéni pénzbevitők 36-os kamatot szedtek. Zalogra is csak magas kamat mellett adtak kölcsönt. A kölcsönzött töke azonban ritkán volt tulajdonuk. Számos és gazdag előkelőség kényelemben és utazásban töltvén idejét, pénzt egész bizalommal az ügyesebb bankároknak adta mérésekelt kamat mellett kölcsönbe. Ha hosszabb és meghatározott terminusra vették ezek fel a pénzt, magas kamat mellett egy harmadiknak kölcsönöztek és így egész kényelemmel őrtek e közvetítést idegen pénzzel. Sőt Demosthenesnél olvashatjuk, hogy egy banküzlet tulajdonosa a maga és 45 ezer forintnyi letéteményezési összegből álló bankját egy szá-

kölni a népoktatásra, a marhatenyésztés emelésére és az iparszakoktatás fejlesztésére. Mindez csakugyan vagy már is megtörtént a költségvetés előirányzatában, vagy a kormány által oly annyira elő van készítve, hogy pl. a tiszai, déli és erdélyi vasutal az alkudozások már befejezésükhöz közelednek; az osztrák már befejezésükhöz közelednek; az osztrák vasutal, valamint a szerb családokozásra vonatkozó alkudozások is megkezdettek; a marhatenyésztésre nagyobb összeg van az ideai előirányzatba felvéve; az iparszakoktatásról és a hazai iparfejlesztésről is nagyobb mértékben van gondoskodva; másfelől, hogy a népre még nagyobb teher ne hármozzék, a törlesztés az adósságokban elhalasztatik, mi által mintegy 8 millió forintot takarítunk meg, de azért nem szaporodik sem deficitünk sem adósságunk terhe; tehát hátrán állhatjuk azt, hogy nemcsak az államháztartás rendezésére törekszik a kormány, de egyszerűen a nép jólétének és mivelődésének az eddiginél nagyobb mértékben való fokozására is.

Tiszti főorvosi hivatalos jelentés Nagy-Becskerek városában 1879. évben észlelt közegészségi viszonyokról.

I. Közegészségi állapot.

A közegészségi állapot a múlt 1878. évhez képest, a halálozásokat illetőleg, kedvezőlenebb volt.

Az időjárat egész éven át meglehetősen rendes volt, csupán a tél december hó 1-én kezdődött oly hidegen, hogy a hőmérő egész hónapban 10-16° C. fagypon alatt állott, e hó végén lanyha idővé változott.

A városunkban már évek óta pusztító roncóló toroklob az idén is számos adatazt ragadt el, de mégis 24-el kevesebbet mint múlt évben; márczius, augusztus, szeptember, október és december hónapokban volt a legtöbb betegedés, de a legtöbb halálozás is; a többi hónapokban csakis szörványosan fordult elő.

A többi kórok, mint p. o. hagymáz nagyobb számban fordult elő mint a múlt évben, de járványosan nem lépett fel.

A város kövezett utcáit tisztán tartatnak; az amerikai városrészben levő nagy posványos hely feltöltése már majd befejeztetett.

A helybeli iskolák megvizsgáltattak és november hóban az izraelita, december hóban pedig a községi iskola első fiú- és leányosztályait a roncóló gégelel miatt bezártattak; a községi iskolák vizsgálata alkalmával kiünt, hogy, kivéve a német városban levő iskolát, czéljának egyik sem felel meg; az iskolatérmekek kicsinyek, alacsonyok, rosszul szellőztethetők és roppant túlműveltek; néhány osztályban a törvényesen meghatározott számon 20-30-al többen vannak, ezen állapotokon csak egy új tágas helyiségű iskola által lehetne segíteni.

II. Népesedés.

Városunkban létező 6 hivatalos egyház anyakönyvi kivonata szerint született 1879. évben összesen 816, és pedig 393 fi, 423 nő; tehát 66-al több mint 1878. évben.

Vallásra nézve: Róm. kath. 194 fi, 220 nő, ezek közül törvénytelen 25 fi, 34 nő; gör. kel. 162 fi, 173 nő, ezek közül törvénytelen 5 fi, 11 nő; ágostai 14 fi, 13 nő, ezek közül törvénytelen 3 fi, 1 nő; helvét 5 fi, 4 nő, ezek közül törvénytelen 1 fi, 1 nő; izraelita 17 fi, 13 nő, ezek közül törvénytelen senki; összesen 393 fi, 423 nő, ezek közül törvénytelen 34 fi, 47 nő.

Házasságra lépett összesen 213 pár, tehát 42-vel több mint múlt évben.

Vallásra nézve:
Róm. kath. 103 pár, ezek közül 8 pár vegyes.
Gör. kel. 86 " " " 2 " "
Ágostai 12 " " " 3 " "
Helvét 5 " " " 4 " "
Izraelita 7 " " " " " "
Összesen 213 pár, ezek közül 17 pár vegyes.

Összehasonlítva a születéseket a halálzási esetekkel, kitűnik, hogy a halálozás 5 esettel mulja felül a születéseket.

Összehasonlítva vallásra nézve a születési és halálozási eseteket kitűnik, hogy:

Róm. kath. megh.	364	szül.	414	tehát	+ 50.
Gör. kel.	404	"	335	"	- 69.
Ágostai	21	"	27	"	+ 6.
Helvét	16	"	10	"	- 6.
Izraelita	15	"	30	"	+ 15.
Unitarius	1	"	-	"	- 1.

Összesen: megh. 821, szül. 816, tehát - 5.
Ezen adatok után több születés volt a róm. kath. 50, az ágostainál 6 és izraelitáknál 15, = 71; kevesebb születés és több halálozás volt a gör. kel. 69, a helvéteknél 6, anitarius 1, = 76; tehát a halálozás általában 5 esettel mulja felül a születéseket.

III. Kórállapot.

Általában az elmúlt 1879. évben elhaltak nagy száma ismét a gyermekkor a 7-ik évig képezte: 436; így gyengességben 56, ráng-göröcsökben 136, bélhuruban 24-en haltak el; felnőtteknél nagy számmal fordult elő a tüdőgümőkör: 126; ez utóbbi minden hónapban szedte adatait, mégis 7-el kevesebb halt el mint múlt 1878. évben; ezen kívül tüdőlob 29, böghurub 38, főkép gyermekeknél agyhártyalob 25, aggkorosok 83, a többi kórok igen szörványosan fordultak elő.

Mint járványos kórok léptek fel ez évben a roncóló toroklob, vörös himlő, hagymáz és hökhurub; a roncóló toroklob - 102 - egész éven át fordult elő, és pedig némely hónapban nagyobb, u. m.: márczius 10, augusztus 18, szeptember 14, október 9 és december 22; a többi hónapokban kisebb halálozási esetekkel, míg július hóban megbetegedés sem fordult elő, mindazonáltal a roncóló gégelel 24 esettel kevesebb halálozás fordult elő, mint 1878. évben; ezen kívül november hóban az izraelita és december hóban a községi iskola első fiú- és leányosztályai bezártattak.

A vörös himlő csak az év első hat hónapban fordult elő, és ekkor is szörvődések idézték a halálozást elő; az összes elhaltak száma ezen évben 31 volt. A hökhurub szintén fordult elő, de kisebb számban; a halálozás január hóban 6, február 1, május 3 és augusztus 3, tehát összesen 13 volt.

A hagymáz elsősorban egész éven át fordult elő és a halálozás is jóval nagyobb volt mint múlt évben: 34; általában ezen járványos kórok csak kisebb számban fordultak elő.

A városi kórház.

A városi kórház betegforgalma évről évre nagyobb, ugy hogy 1876. évben 227, 1877. évben 265, 1878. évben 337 és 1879. évben 383 beteg volt és nyert ápolást, tehát a múlt 1878. évhez 46 beteggel több.

A mi a kórház berendezését és felszerelését illeti, ezen évben ismét nagy haladást tett; így számos bútorféle, fehérnemű stb. szerzetelt be és általában kórházunk felszerelés, tisztaság és czélzerű berendezése által gyógyintézetnek megfelelt.

Az aradázi uton levő ronda kerítés egy csinos kőfal által helyettesített és egy nagy hiány megszűnt ázált, hogy egy szép jégverem építették; a kert, mely nagy esőzések és hóolvadás után víz által borított el, feltöltöttet és van remény, hogy most egy kert létesíthető.

Azonban dacára, hogy a város képviselő testülete ezen városunk egyellen tisztán humanisztikus intézetére telemes áldozatokhozott, mégsem hagyhatom megemítés nélkül a kórház hátulso épületét; ezen épület czélzerűtlensége már évek óta felemlítettet, de eddig még változás nem történtet; rozogant állapotban levő épületben, hol a szobák nem tűhetők sem nem szellőzhetők, a falak nedvesek és így büzt is terjesztenek, betegeket elhelyezni nem lehet; pedig ezen épületben kell az elmebetegeket és ragályos betegeket elhelyezni; megtörtént, hogy himlős betegek hozattak, ezeket a többi betegekhez nem szabad fektetni, mert könnyen ragályozás történhet és kórházunk gyógyintézet, nem pedig ragálypont. Ezen épület újra- és czélzerű építését kérem, hogy kórházunk minden tekintetben czéljának megfeleljen.

A betegforgalom kórházunkban 1879. évben következő volt:

Az 1878. év végével az intézetben maradt 10 fi, 10 nő, = 20; az 1879. év fo-

lyamában felvételt 225 fi, 138 nő, = 363, összesen 335 fi, 148 nő, = 383.

Ezek közül apadás:

Gyógyulva elbocsátott	176 fi, 109 nő	= 285.
Javulva	15 " 17 "	= 32.
Gyógyulatlannul	5 " 3 "	= 8.
Meghalt	18 " 12 "	= 30.
Halva hozatott	5 " 4 "	= 9.

Összesen 219 fi, 145 nő = 364.

Marad jövő évre gyógykezelés alatt 16 fi, 3 nő, = 19.

Ezek közül volt:

Belbeteg	158 fi, 90 nő	= 248.
Külbeteg	49 " 15 "	= 64.
Bujakóros	25 " 34 "	= 59.
Szemézi	3 " 6 "	= 9.
Szülézi	- " 3 "	= 3.

Összesen 235 fi, 148 nő, = 383.

Felvételek:

1. Vallásra: róm. kath. 253, gör. kel. 96, ágostai 12, helvét 14, izraelita 8, = 383.

2. Illetőségi helyre: helybeli 105, Torontál megyei 124, magyarországi 111, külföldi 43, = 383.

3. Foglalkozásra: tisztviselő 4, kereskedő 4, iparos 92, napszámos 120, földműves 12, honvéd 13, pénzügyér 7, szolga 90, kéjő 41, = 383.

Az illetőségi helyre nézve megjegyzendő, hogy helybeliek közül 105, a Torontál megyei 124, tehát legtöbb és Magyarország többi megyéiből 111 beteg volt.

A foglalkozásra nézve pedig napszámos, iparos- és szolga-osztályból vannak legtöbben, a többi osztályból kevesebben.

Járó beteg a kórházban 1879. évben 292 volt, tehát még egyszer annyi mint múlt évben, ezek díjmentes orvosi rendelvényben és nagyrészt ingyen orvosságban is részesültek. (Vége köv.)

A nagy-beckerekéi városi ipariskola megnyitása.

Márczius 7.
Kis körben folyt le, de nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy az ipariskola megnyitása az egész város ünnepe volt.

Régen adósa városunk önmagának ezen intézet felállításával; régen adósa iparosaink egy erőteljes mozgalommal, melyet ez iskola létesítése érdekében első sorban ők voltak hivatalva megindítani.

És ime ezen iskola megnyitása alkalmából a két adósság ünnepélyes lerovását üdvözölhetjük. Városunk polgármestere, mindkét tanfelügyelő, az iskolaszék, s az ipartársulatok tagjai, tanfelügyelő s ipartanulók már d. u. 2 órakor zsufolóság megtölték a váralja-utczai fitanoda nagyermet.

Ünnepélyes hangulat közepett üdvözölte polgármester az egybegyűlt polgárokat, kik - ugymond - az ipariskola iránt érdeklődve, megjelenésükkel a megnyitást ünnepélyének fényét emelni sziveskedtek. Midőn az ipariskolát ünnepélyesen megnyitja, hangsúlyozza, hogy ipariskolát már évekket megelőzőleg akart létesíteni a tanács, de a megindított lépések annyi akadályba ütköztek, hogy az iskola felállítását jobb időkre kelle halasztani. Mignem a múlt évben örömdeten országoszeret megindult iparos mozgalom, de különösen a II-ik iparos congressus határozatai újabb reményt nyújtottak az ipariskola létesítéséhez. És reményünkben nem esaklatkoztunk. Városunk iparosai sem maradtak sokáig érintetlenül az említett mozgalomtól s kiléptek a tevékenység terére, hogy a nagy országos gyűlésen hangzatos eszméknek városunkban is érvényt szerezzenek. Első, mit kezdeményeztek ezen ipariskola. Örömmel fogadjuk ezen kezdeményezést mindannyian de különösen a város, mely az iparos ifjuság kiművelésére megnyitott ezen intézet fentartásához anyagi áldozatokkal járulni feladatának ismerendi.

Lelkes éljenzéssel fogadtott eme beszéd után Steinbach Antal tanfelügyelő buzditó beszédet tartott az ipartanulókhöz. Általános hanyatlása hazánk iparának arra indította az ország kormányát és iparosait, hogy az iparos tanoncokat iskolai oktatásban részesítsék. Ez okból létesített ezen intézet is. Használják fel tehát az alkalmat, legyenek szorgalmasak

az iskolában ugy mint a műhelyben, mert csak így fognak Nagy-Becskerek díszére s az ország derek iparosaivá válhatni, csak így fogják meghálálni azon jótéteményt, melyben ez iskola fenntartásával őket a város részesíti.

Ezután a tantestületet bemutatván, az ipartársulatok tagjához fordult, kiknek szívére köti az iskola felkarolását; egyszersmind föl-hívja őket, hogy tanonczaikat ezeknek és saját érdekében az ipartanoda rendes látogatására buzdítsák és ösztönözzék.

Nemkülönben figyelemzetti az iparosokat, hogy 1872. évi ipartörvény 40. és 42. §-ai értelmében minden iparos, még a tarsulaton kívül álló is köteles tanonczt az ipariskola látogatására szoritani, mit ha bárki is elmulasztana, nagyobb országú birságban lesz elmarasztva, sőt ismételt esetekben az iparos tanoncztartási jogától iparhatóságilag leend megfosztva.

Általános helyesléssel és éljenzéssel kísértetett tanfelügyelő úr beszéde.

Ezt követé Streitmann Antal rajztanárnak az iparos oktatás kifejlődéséről szóló vázlatos előadása; majd a ma megnyitott ipariskola czéljára térvén át kiemeli, hogy ezen iskola először azon elemi ismereteket nyújtja, melyek ma már az iparüzéshez mulhatlanul szükségesek, másodsor a rajzoktatás által az újabb nemzedékben a csinoság, majd az izlés iránti érzéket feleleszti, fejleszt és hova-tovább kiműveli. De az ipartanoncok teljes kiműveléséhez, második lényező a műhelybeli oktatás. Azért elvárjuk mamár a tanító mestertől, hogy a gondjára bizott tanonczt ne „házi mindenes“-nek használja, hanem a műhelyben annak jóakaró vezetője legyen, fokozatosan fejlődő munkakört jelölven ki számára. És ezen szakképzettség - a műhelybeli munkás-ság - előmozdítására jótékonyan fog hatni az iskolai év végével rendezendő versenykiállítás a tanoncok munkáiból. A társadalmi számon fogja kérni itt a tanító mestertől, hogy az év folyamán mennyire haladt tanítványa a mesterségben. Csak e két faktor együtt-hatásától várhatni teljes sikert. S minthogy az ipartársulat ugy az ipariskolát mint a versenykiállítást kezdeményezte, azért üdvözlö az a jelen ünnepély alkalmából, mely egyszersmind a helybeli iparosok újja ébredésének első de eclatans hirdetője.

A három beszédet németül is elmondá buzgó tanfelügyelőnk, kit ismétellen meg-éljenzettek s az ünnepély ezzel véget ért.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Török-Becse, 1880. márczius 2-án.

Tekintetes szerkesztő úr!
Becses lapja t. olvasóközönségére nézve talán nem lesz egészen érdektelen, ha a helybeli községi iskolaszéknek mult hóban befejezett három évi működése eredményét a „Torontál“ utján annnyival is inkább nyilvánosságra hozom, mivel ezen iskolaszék valóban megérdemli, hogy tanügyünk előmozdítása iránt tanusított úgyszeretete és buzgalma megyszerte megismertessék.

Ugyanis városunk közönségének egy régi óhaja lett teljesítve, midőn derek iskolaszékünk a növevelés szent ügye érdekében a nálunk oly székségessé vált községi leányiskolát felállította. Ezen leányiskola szervezésének eszméje már évek előtt látott ugyan napvilágot, azonban szerény anyagi viszonyaink miatt a megvalósítás magasztos czélja elérhető nem volt. De elvégre a szilárd akarattal párosult nemes törekvés az iskolaszék részéről megtermé a kívánt gyümölcsöt, s a leányiskola különösen érdeműs iskolaszék elnökünk, Dr. Tauszik Aladár úr, e melegeklbü tanügybarát buzgó közbenjárásával nagy yelkű adakozók pénzbeli adományai ből csakhamar felállított. A leányiskolai ház megvétele s czélzerűen lett berendezése után a befolyt adományokból 700 forint maradt fenn, mely összeget gondos iskolaszékünk iskolai ház-alap gyanánt kezelni rendelte avégből, hogy a most még bérben lakó 4-, 5- és 6-ik flosztály idővel tulajdon épületet nyerjen.

Községi iskoláink zilált pénzvizonyainak

az állam a pénzen kívül mindenféle nemes érczet elfogadott, melyért utalványokat adott. Augustus császár az elkobzott jószágok jövedelméből takarékpénztárakat állított fel, példáját követte Alexander Severus is. A császárság korában már nagyban kezdett emelkedni a bankárok tekintélye. Tiberius császár a 32. évben beállott pénzváltás megszüntetése végett oly eszközökhöz és rendszabályokhoz nyúlt, melyek a hitelt egyszerre tönkre tették. Volt ugyan töképezés az országban, hanem a császár cseflogása ezeket elenyészlette. Az adósa panaszára, hogy a töképezésnek, kik közé a demorizáló senatus tagjai is tartoztak, zsarolják és uszorájukkal tönkre teszik a szegényeket, visszatérték Caesar egyik törvényéhez, melynek értelmében senki sem bízhatott 15 ezer denárnál (6000 W.) többlet készpénzben; egyuttal megparancsolta, hogy a gazdagok pénzüket két harmad részén földbirtokot szerezzenek, mire 18 havi időt engedett. A hitelzők félelmükben ennek következtében összes tőkeiket felmondták az adósaoknak; beállott a fizetéseképtelenség; sok ezernek becsülete, jóléte veszett kárba, a város birtokának értéke pedig rohamosan slyedt alá. Végre a császár segített e pénzübeli stagnation az által, hogy 15 milliót bocsátott a bankárok rendelkezésére. Az állam pénzübel minden birtokos kaphatott hypotheka lekötése mellett 3 évi kamat nélküli kölcsönt.

(Vége következik.)

badon bocsátott rabszolgájának adta bérbe. Általában a szabadon bocsátott rabszolgák vitték a pénzületet. A kölcsönző urak a pénzt többnyire bankárok által szolgáltatták ki; - utalványozásukkor a kölcsönvevők azonososságának constatálása végett rendszeren bizonyos, már előre megállapított jeleket, mint gyűrűket küldöttek velük, vagy pedig neveiket előre bejelentették. Így Plautus egyik vigjátékában a hitelező gyűrűjét küldi a következő levele kíséretében bankárjához: „Kérlek szépen, sziveskedjél e sorok hozzájárulni a leányt ruhastúl, kincsstől átadni. Az üzletet jelenlétben és közvetítéssel kötöttük meg; hisz ismered az alkut; a pénzt a kiritőnek, a leányt a leveléhezjárának add át.“

A fizetés ezen egyszerűségében rejlik a mi banküzletünk csirája; bár az utalványok egy második és harmadik személyre való átruházására a görögök és rómaiak még nem gondoltak. A letéteményezés és átíratáson kívül a görög állami bankok a pénzület más módjait nem ismerték. Ilyen állami bankok Tenos, Hium és Temnosban voltak. - Ezen utóbbról mondja Cicero, hogy a pénzt csakis a nép által választott 5 praetor, 3 questor (adófelügyelő) és 4 bankárnál válthatni be. Aristoteles szerint Byzancz városa a pénzbe-váltást egy bankárnak adta bérbe és e rendszer szabály áthágott a pénz elkobzásával büntette meg. Még a templomok is bocsátottak pénz-üzletbe, a földbirtokuk, ajándékok, pénzübeli

birságok és szákmányosztalekből befolyó összegeket községeknek és egyes magán embereknek kölcsönözték ki. Különösen a delphii és delosi templomokról maradtak fenn tudósítások, hogy ezen utóbbi pénzt izes kamatra adta ki. Az athéni és római bankárok bódéjukat a piaczon állították fel, egymással mindig üzleti összeköttetésben lévén egymást segítették. Segédükül többnyire rabszolgákat használtak. Jó híruk érdekében üzleti könyveket vezettek, melyekbe bepillantottat bárki is, kinek hozzá csak jogos követelése volt. Ezen könyveket használták okmányokul a perek alkalmával. Meg volt tehát a könyvelés már hajdan is.

Mindazonáltal a bankárok nem valami nagy becsületben részesültek; a gazdaság és becsületesség fogalma fuzódott a bankár nevéhez. Plautus, kitűnő római vigjátékírónak említett drámájában egy bankár következőleg beszélget magában: „Jómódonak tartanak, pedig épen most csináltak bilanczomat, hogy mennyi az enyém, mennyi a másoké. Igaz ugyan, hogy gazdag vagyok, ha hitelezőimnek nem fizetek; de másrésztől passiváim többre rugnak, ha szoritattva fizetnem kell. Látom, hogy majd perelnem kell a fizetés sürgetésénél hitelezőimmel. De hát a többi bankár is csak így tesz, ha fizetni kell. Ha kérik tőlük a kölcsönt, ütleget fizetnek vissza.“ A görög szónokoknál már szó van a esődökről; az ilyen esetekben az akkori bankárok is vagy

elrejtöttek, vagy külföldre futottak, mint akár mi napság. Ebből az következtethetni, hogy a esődöt mondó bankárokat hüvörsre tette a törvényték. Voltak azonban oly becsületes bankárok is, kik csak tanuk jelenlétében kö-tötték alkut és kiknek hitele kiterjedt külföldre is. Az ilyenekhez fordultak szükség esetén az államok. Ilyen híres bankár volt Demosthenes idejében bizonyos Pasion, kinek az athéniak az állam körül szerzett érdemiért polgárjogot adtak, mit aztán ez hőkezűségével hállt meg. Nem az egyesek által ütött piszkos uszora, hanem a többnyire alacsony származás miatt vetették meg az athéniak a bankárokat.

Ha a görög viszonyokkal szemben a rómaiakat tekintjük, első tekintetre azon különbség ölik szemünkbe, hogy bár Róma városának nem voltak banküzletei, sokkal szigorubbann ügyelt fel a bankárookra, mint a görög állam. Legtöbbször az állam nevezte ki a bankárokat. Nagy szükség idején, pénzváltások alkalmával az állam is alapított bankokat, melyek rendszeren előlegező intézetek is voltak.

Öt államtisztviselő vizsgálta meg az adósa viszonyait, kik közül csak a legérdeme-sebbeknek és legmegbízhatóbbaknak adtak biztosíték mellett kölcsönt. Gyakran a kormány szorult meg, mint pl. a második püni háboru alkalmával kincstára annyira kimerült, hogy polgárainak áldozatkészségét kellett igénybe venni. E háboru idején történt, hogy

rendezése szintén ezen iskolaszék működésébe esik. Az iskola-adók azelőtti hanyag behajtása folytán nemcsak az egyesek által adott iskola-alap lett felemészve, hanem a tanítók gyakran hónapokig nem juthattak fizetéseikhez; sőt az iskolaszék egyes tagjai váltókat is irtak alá, hogy a legszükségesebb pénzt beszerzhessenek. E siralmas viszonyok az iskolaszék három évi működése alatt tökéletesen és gyökeresen kiirtattak; a tanítók imáron rendszeresen élvezik fizetéseiket; az iskola-alap visszacsereztetett s gyümölcsözőleg a helybeli takarékpénztárban van elhelyezve; tartozást pedig az iskolaszék egyáltalában nem hagyott hátra.

Gondoskodott iskolaszékünk továbbá a hiányzó tanszerek beszerzéséről is, amennyiben a nagyméltóságú kormány közel 200 forint értékű tanszerekkel ajándékozta meg iskoláinkat; az iskolalátogatások az iskolaszék erélye folytán igen kedvező lendületet nyertek szíval: a lefolyt három évi ciklus községi iskoláinkra nézve minden tekintetben öröndetes fordulatot jelent.

Végül felemlitem még, hogy iskolaügyünk előrehaladását hathatósan elősegíti az iskolaszék és a tantestület összhangzatos működése is. És csakugyan — ha tekintetbe vesszük azt, hogy az iskolaszék a tanügy és a tanítók érdekeit mindenkor a legnagyobb készséggel támogatta, s ha tekintjük azon jóakarát, melylyel a tanítóknak tekintélyét mindenki szemben emelni törekedett: lehetetlen halás köszönetünket nem nyilvánítanunk mindazon vett jőért, melyben áldásos működése alatt a tanügyet és a tanítókat részesíteni szives volt.

S most abbéli óhajunknak adok kifejezést: vajha édes hazánkban a tanügy javára sok ily derék iskolaszék működne!

Hazlinger Lajos,
közs. tanító.

HETI SZEMLE.

A képviselőházban nagy érdeklődéssel folyik a költségvetési vita. Az ellenzék, hogy a kormányt megbuktassa és pártját megoszlassa, megpróbálta: egyfelől saját töredékeit egy pártba egyesíteni, másfelől a czéltől, de a kormány megbuktatása végett is egy programot megállapítani, hogy így meggyőzzék a közönséget arról, hogy tudnak is, akarnak is az ország bajain segíteni. Hanem hát önmagukat rontották meg, hosszas tanácskozás után szét mentek, nem tudtak megegyezésre jutni még egymás közt sem; program helyett pedig Apponyi graf mondott el néhány eszmét, hogy a takarékpénztárakat, földhitelt hogyan lehetne reformálni; Szilágyi Dezso pedig kifejté egy hosszú beszédében, hogy ő miként akarná a közigazgatást átalakítani; de ha ezek kész dolgok is, az ország nem arra volt kíváncsi, hogy ez vagy az miképen gondolkozik erről vagy arról a kérdésről, hanem arra, hogy csakugyan van-e párt, mely erősebb és többet tud és akar tenni, mint a mostani kormány és pártja, melyet az ellenzék oly erősen támad és folytonosan vádol. És épen ez az, a mire nem felelt meg, sőt azt bizonyított be, hogy még a távoli kérdések felett sem tudtak megegyezni maguk közt; arról pedig, ami a legelső kérdés, hogy t. i. miképen segítsünk az ország bajain, főleg, hogy pénzügyeit miképen rendezzük, arról egy szót sem szólanak.

Mindezek daczára, érdekesnek tartjuk a mostani vitát; mert legalább meggyőződhetik a közönség a felől, hogy melyik pártban van a legtöbb szellemi erő, melyiken ulnek a valóban gyakorlott férfiak és így melyik érdemes inkább arra, hogy az ország ügyeit vezethesse. Elddíg a kormány és pártja úgy voltak feltüntetve a közönség előtt, mintha nem lennének képesek az ország ügyeinek vezetésére, mert bizony a nehéz viszonyok, főleg pedig a keleti bonyadalmak és közgazdasági bajok miatt nem is volt fáradozásuknak, erőfeszítésüknek annyi eredménye, mint a mennyt ők szerették volna felmutatni; daczára annak, hogy a pénzügyeket jobb rendbe hozták, hitelünket magasabbra emelték, mint valaha voltak; no meg a beszállásolási törvénnyel, a bankkérdés megoldásával, a bagatel eljárása, az iskolák és tanintézetek szaporításával, a kisbirtokosok hitelintézetének, most már csakugyan biztosított létesítésével, csak iparkodtak használni az országnak is; Szegedet is iparkodtak gyorsan felépíteni és a vizszabályozást is nagyobb mértékben folytatni. Hanem hát biz ez legnagyobb részt oly állapotban van, a lótenyésztésre és marhatenyésztésre tett nagyobb intézkedésekkel együtt, hogy kevés a kézzel fogható eredmény; mert hiába, az e fele intézkedés nem hozza meg oly gyorsan és szembeötlőleg gyümölcsöt, mint a fa, és nem is igen látja, éri azt mindenki. Így hát nem csoda, ha mindenki érezvén a sok nyomorúságot és bajt, mit a sok elemi csapás és rossz termés hozott nyakunkra; az ellenzék biztatásai által sok ember kecsgette magát és várva várta, hogy ez előálljon és elmondja, mit akar. De mekkora lett a csalódás mikor hallottuk, hogy Apponyi, Szilágyi és a többi ellenzéki képviselőnek vannak ugyan eszméik egyes kérdésekről, de ezek felett még maguk sem tudtak egyetértésre jutni, és a pénzügyi kérdéseket pedig, épen kerülük; másfelől pedig maga a kormány és pártja megmutatta, hogy a mi helyzetünkben csak úgy lehetne cselekedni, a hogy ők cselekedtek és hogy az ellenzéki szónokok eszméi: takarékpénztárokról földtalaj javítási bankról, közigazgatás rendezéséről még ki nem forrt eszmék, a miket törvénybe iktatni még nem lehet, ha mindjárt teljes egyetértés is uralkodnék felettük, pedig ez nincs

meg; mert azokat úgy a mint vannak, nemcsak a többség, de még az ellenzék sem fogadja el azonnal és abban az alakban amint előadattak. Az egész vitában pedig a szónokok sora azt bizonyítja be, hogy az ellenzék is vannak ugyan nagyon tehetséges szónokok és kitűnő erők, de ezeknek nagyobb a tudományuk, mint a tapasztalatuk, míg a kormányparton a szónokok sora bebizonyítja, hogy nemcsak tehetséges emberek vannak e pártban, de egyszerűen olyanok, kik alaposan ismerik az országviszonyait, szükségait, különösen pedig a teendőknél természetesen sorrendjét, és ezért nem akarták most a közigazgatási vagy takarékpénztári reformra vonatkozó eszméket elfogadni, mert ezekkel csak megvagyunk, úgy a hogy, de sürgetőbb dolog gondoskodni arról, hogy az adókezelt és behajtás, az illetékszabás ne legyen olyan nyomasztó, ne járjon olyan sok visszaéléssel; hogy vasutainkal végre valahára rendbe hozzuk; hogy a marhatenyésztés fejlesztésére, a vizszabályozásra, a nagymérvű szükséges intézkedéseket rendezzük; hogy a kataszter dolgát már eligazítsuk. Ezek olyan dolgok, miket halogatni nem szabad, sem más dolgoknak fejtegetésével, sem pedig egy válságnak előidézésével. Pedig az ellenzék úgy látszik ezt akarja, mert most újra azon eszmék alapján, melyeket az imént érintettem, és melyeket az ellenzék a vita folyamában felvetett — bizalmatlanságot akar a kormánynak szavaztatni, pedig ha ma átadnák neki a kormányt, a világot sem fogja azon eszmék azonnal való megvalósításához, melyek felett már az ellenzéknek meghasonlott, hanem végezne azon feladatokat, melyek minden kormány előtt kikerülhetetlenül állanak.

Azonban azt el kell ismernünk, hogy a mostani vitában nem volt annyi személyeskedés, mint az eddigiekben, és hogy egy párt sem igért a népnek teherkönnyebbülést, adóellenedést, vagy más effélé, mert bizony most már minden komoly és higgadt ember belátja, hogy erre mi egyhamar nem gondolhatunk, nemcsak azért, mert igen nagy adósságaink és kötelezettségeink vannak, de azért is, mert iskoláink, földművelésünk, iparunk és vasutaink, valamint a vizszabályozás terén még igen sok halaszthatlan feladatunk van, és az bizony költséggel jár; de az nem is megy, hogy minden áron csak a közönség tetszését iparkodjanak a pártok megnyerni; arra is kell gondolni, hogy mit lehet és mit kell teljesíteni; másfelől az ily bizonyos, hogy jobb, ha pénzügyeinket lassan, rendszeresen rendezzük és ez után hitelnélket is emeljük; azonban egyszerűen arra is törekedünk, hogy a nemzet gazdasági erejét fentartsuk, veszélyektől megóvjuk, mert így aztán fokozatosan javul ez is, a pénzügy is; de bizony sem egyiket a másik nélkül, sem mind a kettőt azonnal, egyszerre elérni nem lehet, hanem lassu, kitartó hangyamunkával, és ezért kell a válságokat kerülni.

HIRHARANG.

* **Rudolf főherceg, Szent István koronájának örököse ma eljegyezte Stefania belga királyi hercegnőt.** Erről a miniszterelnökhöz a következő távirat érkezett a kabineti irodából, melyet a miniszterelnök a szabadlevél párt mai értekezletén felolvastott: „Legfelsőbb meghagyás következtében sietek közölni Nagyméltóságoddal, hogy Rudolf cs. és kir. koronaherceg Ö fenségének eljegyzése Stefania királyi hercegnővel ma Brüsszelben megtörtént. Az értekezlet e körülményt lelkes éljenzéssel fogadta. Stefania hercegnő Maria belga királyné leánya és így néhai József nádornak unokája és József főhercegnőnek unokahuga. Stefania hercegnő 16 esztendő, és 1864. május 21-én született. Rudolf 22 éves.

* **Elismerés.** Mazur Sándor kir. adófelügyelőnknek nem csak a közigazgatási bizottság, de a pénzügyminister ur is, mint értesülünk, legutóbbi leiratával elismerését fejezte ki az adóbehajtások mellett tett tapintatos eljárásáért. Örömmel constatáljuk e hirt annál is inkább, mivel tudjuk, hogy közönségünk szintén meg van elégedve adófelügyelőnk tapintatos eljárásával.

* **Phonograph.** E hó 10-én Pinkovits ur szívessege folytán a főgymn. tanárkarával együtt közlelebről megtekinttem a phonographot, s nem tudom eléggé kifejezni bámulásomat azon eredmény fölött, melyet fölmutatott. A belebeszélte mondatokat nemcsak hogy érthetően adja vissza, hanem oly hiven, hogy midőn ismerősnünk hangját reprodukálja, arra azonnal reá ismerhetünk. Ezenkívül feltűnő hiven utánozta a hahotázás minden legkisebb árnyalatát, sőt az egyes hangszerek hangjának színezetét is feltűnteti. Meglepő volt Schubert „Ständchen“-ét hallanom, melyet Flügelhorn-nal játszottak el a phonograph előtt N.-Kikindán, továbbá egy sereg dalt, melyet szintén az említett városban énekelték bele. Egyfelől az eszköz magas ára, másfelől a bemutatás jogának drágasága folytán (10,000 frank) ritkán nyílik alkalom a természetten eme vívmányával megismerkedni, s ezért nem lehet eléggé ajánlani a megtekintésre. Sz. A.

* **Villamos esengők.** Süss Ferdinand egyetemi mechanicus ajalja igen jutányos áron villamos házi távirót és villamos jelző-esengőit. Volt alkalmunk Süss munkáit megtekinteni, s ajánlhatjuk a közönségnek. Megrendeléseket elfogad Szathmári Ákos tanár.

* **A torontálmezei jegyzők egyesületének alapszabályait a magy. kir. belügyminiszter 7619. szám alatt megerősítette.**

* **Sakkbál.** A helybeli sakkgyűlés által f. hó 9-én a casinó nagy termében rendezett s hangversenyvel egybekötött táncfűzérke a

minden tekintetben elért fényes sikert tekintve, méltán sorakozhatik az idén rendezett táncfűzérke legsikerültebbjei közé. — Ott volt városunk előkelősége nemzetiségi különbség nélkül és különösen a hölgykoszoru, melynek nagyobb része — bocsánat a nyíltszívűségért — öltözékében valóban pazar fényűzést fejtett ki, oly impozáns látványt nyújtott, mint a tenger tükre, midőn egy verőfényes reggelen a nap sugarai által lóvetetik. Egy érdektelen szemlélőnél e nagyszerű látványt oly benyomást tett, hogy csaknem hinni kezdé, Terpsychore szerződésre lépett Gabriel arkangyallal, ki a menyországból angyalait küldte le hozzánk, hogy a casinó termében csoportosulva, megjelenésükkel a bál fényét emeljék. S ez valóban sikerült is; mert ha a meglehető szép számmal egybegyűlt közönség tömegét Pygmalion élő szobrához lehetne hasonlítani, a jelenlevő hölgyek ezen egy gyémántkoszorút képeztek, melyek mindegyike elegans öltözéke által emelt személyes szépségével a nézőre brilláns fényt araszított. — A díszes hölgykoszoruban ott láttuk: Almásy Elekne, Szalay Imrené, Dr. Stassik Ferenczné, Schwarz Mihályné, Kleszky Jánosné, Keler Elekne, Kellner-Staits Maria, Linyacsy Pálné, Mangold Johanna, Mangold Josef, Mencez Lipótné, Filkovits Pálné, Emanuel Paulina, Farchy Lila, Kokits Jánosné, Pfneiszt Maria, Nikiforovits Emilia, Haluschke N., Tolvethné, Zavisitsné, Jankovitsné és Mirkits Tamásné urnőket, valamint városunk hölgykoszorujának gyöngyeit: Kramolin Vilma (Temesvárról), Weisz Antonia, Emanuel növérek, Luszlig Etelka (Aradról), Fischer Maria, Szávits Olga, Tanazevits N., Kohn Karolin, Veliszavlyevits Helén, Zavisits Otília (Dobriczáról), Wachtl Elza, Popovits Emilia, Szmederevatz Katalin és Mirkits Helén urhölgyeket. — De időnk rövidsége nem engedti a bál fényes sikerét tovább fejtegetnünk, és így kísérjük figyelemmel a hangverseny menetét. — „Schön Rohtraut“ Kersch Ferenc tanár úr vezetésére alatt éneklé egy e czéla külön szervezett kettős férfiak. A közreműködők mindegyikének az enkművészet terén szerzett iskolázottsága már előre biztosította a férfiak előadásának sikerét; a kar maga összevágó, präcis előadás által teljes mértékben kielégítette a várakozásokat s méltán megérdemelt tapsviharbán részesült, melynek oroszlanrésze a helybeli dalárda fáradszhatlan, buzgó karmesterét Kersch Ferencz urat illette. — „Nek dusman vidi“ férfiak Kokits János úr vezetésére alatt éneklé a szeb egyházi dalárda. — Az utóbbi időben rendezett besedáról e dalárda kiváló képessége sokkal edesebb emlékeztünkben van még, semhogy az ezen újabb fellépésénél aratott sikereért különös dícséretre szorulna; a dalárda a tánc folyama alatt is több dal eléneklésével mulattatta a közönséget és mindannyiszor viharos taps és eljenkiáltásokkal tüntetett ki. „Nach dem Maskenballe“, komische Operette, előadták Wiltshogo bácsi zongorakisérete mellett Mangold H. L., Kleszky Janos, Kadelsburger Mór és Momirsky Demeter urak. Ezen rövid, de annál mulattatóbb előadás folyton jó kedvben tartotta és minden újabb változata fokozatos nevetésre ingerlé a közönséget; különös derütséget idézett elő Kleszky János úr megjelenése, ki a mai kor szellemének megfelelő hajkszület és hosszú uszály piros selyemruhában csinos női jelenség volt. Az előadás maga ugy egészen, mint pedig egyes részeiben fényesen sikerült és a közreműködők, a közönségnek úgy jétekül által szerzett élvezetért, szünni nem akaró éljenzés és tapsviharral tüntetettek ki. — A hangverseny ekként történt berendezése után következett a tánc, mely a szó legteljesebb értelmében fesz-telenül és kedélyesen folyt s a cigány varázs hatású vonója annyira felvillanyozta a kedélyeket, hogy a jó hangulat nőltön nőtt és fokozatosan emelkedett a késő reggeli órákig. Ezen mulatság szellemi sikere — az anyagi talán kevésbbé — teljesen kielégítette a várakozásokat és a jelenvotakban feledetlen, édes emléket hagyott hátra. Megemlítendőnek tartjuk még, hogy Filkovits Pálné urnő a bál rendezőségétől egy díszes virágcsokrot nyert.

S.

* **Bál.** Mokrinban e hó 4-én ismét tartottak egy bált illetve „beszedá“-t, mely tekintve a szép számú társaságot igen sikerültnek mondható. A n.-kikindai „Gusle“ című szeb dalárdának 1 része mintegy 18 tagból álló társaság, nyitotta meg az estélyt. „Sablénka“-t és „U boj“ dalokat igen nagy tetszéssel adtak elő főképen az utóbbit, mely nem szűnő taps mellett ismételtetett. Ezután pedig tánc következett. Az első négyest két kolonban mintegy 50 pár tánczolta. Videkről is számos szépség látogatta meg a bált, melyek közt főképen Kengyelátz Helen, Koits Szmiljana, Petrovits Zsófi és Milicza emelendők ki; — községünk legerősebbjei pedig a következők voltak: Dima Helen, Branovacski Milicza, Kapriss Milicza, Goldmann Paulin, Laczkovits Erzsébet, Zsager Alexandrané, Kapriss Helenné, Belos Györgyné, Lujanovits Vazulné. Hogy milyen kedélyesen, fesztelenül és vigan folyt le a mulatság, eléggé bizonyítja azon körülmény, hogy a társaság nagy része csak 5 óra felé kezdett oszladozni, miután először egy kólót utána pedig még egy viganb csárdást nem szűnő jókedvben ellejtett. Az estély, leszámítva az igen nagy kiadásokat, körülbelül 50 frnyi tiszta hasznót hozott. —

* **Bolesznai Antal** ó-orsovai plébános úr három művéből összesen 27 példányt küldött a helybeli főgymnasium igazgatójának részint a tanulók közt való kiosztása végett részben a tanári könyvtárnak. Eisenstädter H. nagykereskedő úr a természetrajzi gyűjteményi egy ritka szép kitűnő gódnnyel gazdo-

gitolta. Fogadják a tanügynek ezen buzgó és aldozatész barátai ez úton is alulírt halás köszönetét. Nagy-Becskerek, 1880. marc. 3-án Arányi Béla gym. igazgató.

* **Typhus.** A Modos melletti kereszturi telepítvényről azt írják, hogy 1879. november hava óta a typhusbetegség oly aggasztó mértékben lépett fel, hogy közel 20 többnyire 13—20 év közti személy betegedett meg. A módosi szolgabíró feljelentése alapján Lebanovics István jótékonyágáról ismeretes szolgabíró Buócz V. orvos kíséretében a nevezett községben megjelent, hol a betegetek házaikban meglátogatta és egy nov. 10-én fellállított kórda által a betegség tovább terjedését meggátolta. Lebanovics szolgabíró, ki beteges létere is e községet többször meglátogatta, és dr. Buócz fáradozásainak köszönheti, hogy a kórda két havi fenállása óta az itt fekvő 13 beteg közül senki sem halt el. Mind a 13 felgyógyult és a veszdély megszűnt.

* **Nekrológ.** Barth Vilmos, nyugalmazott főhadnagy és Pancsova cs. kir. városának kapitánya febr. 29-én hosszú szenvedés után szélhűdésben meghalt.

* **Nekrológ.** Perjamosról írják, hogy az ottani általános tisztelt orvos, Dr. Wolfner Vilmos, márczius 4-én meghalt. Következő nap reggel a lakosság általános részvéte mellett temették el. A boldogult több orvosi szaklap munkatársa s a nép valóságos jőtevője volt. Számosan sokáig halásan fognak visszaemlékezni a humánus orvosra, ki mindenkor önfeláldozólag s lelkiismeretesen teljesítette kötelességeit.

* **Kinek van igaza.** Mult számunkban Franyova község előjárósága sikkasztással vádolja Bíró Aladar számtisztot, állítván, hogy a község pénztárából 40 forint fölvetet a nélkül, hogy azt az illető adófelügyelősségnél elszámolásba hozta volna. — Ezen közleményre vonatkozólag Bíró úr egy hosszabb nyilatkozatot küldött be hozzánk, melyben a községi előjáróságnak vádját rágalomnak nyilvánítja és kinyilatkoztatja, hogy a fölvetett 40 forint már visszafizette, azt azonban nem említi, hogy föl volt-e jogosítva a község pénztárából pénzt venni föl. Hogy ki itt a rágalmozó, azt a bíróság fogja kideríteni, mely alkalommal a közönség megnyugtatóására, s Bíró úr igazolására közölni fogjuk a bíróság határozatát; addig tehát e körülményre vonatkozólag a vitát befejezettnek tekintjük, s így bármely részről jövő nyilatkozatot visszautasítunk.

* **Elfogott vasúti pénztárnok.** Lapunk egyik számában említett Wallach pénztárnok, ki Zombolyáról Konstantinápolyba szökött meg, itt elfogott és a kikindai törvényszéknek átadott. Wallach az által árulta el tartózkodása helyét, hogy Drinápolyból egy diurnista ismerősének levelet küldött, melyben ennek tudtára adja, hogy már szerzett magának állomást. Ismerőse azonban elárulta tartózkodását, elfogatták és már ki is szolgáltatták.

* **Életveszélyes fenyegetőzés.** Serbán Márton itvarnoki illetőségű kocsiés, Glauber Davidon életveszélyes fenyegetőzést követelt el s miatt a kir. törvényszékhez átkísértetett.

* **Öngyilkosság.** Magnus Jakab, nagy-kikindai lakos háza udvarán akáczfára f. hó 6-án felakasztotta magát. Az öngyilkosság oka családi viszály volt.

* **Lépre került tolvajok.** Kollarov Vlada, Milya Perá hírhedt tolvaj társaságában Kanacsics Alfred horv.-neuzinai lakosnál betörvén, lopást követett el, és az ezen alkalommal ellopott három lovat Futokra hajtották, hol Ivanich Sándor megyei csendbiztos által Kollarov Vlada, aki az itteni törvényszéknel több lopás miatt már vizsgálati fogságban volt s csak nem rég szabad labra helyeztetett, elfogott s az új-vidéki törvényszéknek átadott. Milya Perá pedig kerekelt oldott s Futakról megszökött, honnan Radicev Obrad szürszabó s az illetőnek jó cimborájára saját koscsiján Temerinből haza hozta, de alig szállt le a kocsirol, lakásán az ő reá várakozott rendőrség által elfogott s beárattott, honnan a módosi járás csendbiztosá által az előnyomozások megejtése czéljából az ottani szolgabíróhoz kísértetett át. — Zsivkov Giga botosi illetőségű csavargó február 26-án este 9 óra táján a gradnucizai negyedben lévő templom udvarába behuzódott, s midőn az ott lakó harangozó lefeküdt, a nevezett csavargó a padlásra felmászott, ott egy áson kívül egyebet nem találván, azt magával vitte és azzal a templomon függő szenteket ábrázoló képeket lefeszgette, összetörte s ezután egy fahoz vassal megerősített egyházi pürről feszített fel s az abban talált néhány krajczárt magához véve megszökni szándékozott, de ez néki nem sikerülvén, mert a rendőri őrbjárt által elcsipetett. — A mult számban közölt Somlyay-féle szatocsbolt feltűnő a rendőrség által kipuhatoltattak és pedig: Mos Nika, Zsivkov Péra bélyegzett emberek és Vitez Mita szablyai illetőségű hírhedt tolvaj személyében. Ezek ellen megejtett rendőri előnyomozás alkalmával Kekez Pál helyi fűszerkereskedő pinczéjében, Harzer József helybeli lakos padlásán és Blühweisz Mór baromfi kamrájában ugyanezek által elkövetett betörések lopások is kiderítettek; nevezett vádlottak a befejezendő előnyomozás után a kir. tszékhöz fognak átkísértetni.

* **Uj zeneművek.** Taborszky és Parsch zeneműkereskedésében Budapestben megjelentek Magyar népdalok zongorára, négy kézre átírta Thern Károly. Ára 1 ft. 20 kr. E fűzet következő dalokat tartalmaz: Beköt vertem. 2. Minden este fuvalozok. 3. Rózsa bokorba jöttem. 4. Ha be megyek. 5. Piros piros. 6. Fűsvény az én uram szörnyen.

